

Vurdering av depresjon hos eldre med hjelp av MADRS

Overlege og PhD Tom Borza
Alderspsykiatrisk avd,
Sykehuset Innlandet, Sanderud

MADRS – Montgomery Åsberg Depression Rating Scale

MADRS

(Montgomery Åsberg Depression Rating Scale)

Graderingen skal baseres på et klinisk intervju som beveger seg fra bredt formulerte spørsmål om symptomer til mer detaljerte spørsmål som tillater en presis vurdering av alvorlighetsgrad. Intervjueren må avgjøre om vurderingen ligger på ett av de definerte trinnene på skalaen (0, 2, 4, 6) eller mellom dem (1, 3, 5).

Det er viktig å huske at det bare er ytterst sjelden man treffer på en deprimert pasient som ikke kan vurderes ut fra spørsmålene i skjemaet. Hvis man ikke kan få et klart svar fra pasienten skal alle relevante ledetråder så vel som informasjon fra andre kilder brukes som grunnlag for graderingen i tråd med vanlig klinisk praksis. Du skal krysse av i den passende ruten for hvert spørsmål før du går videre. Nærmere veiledning for bruk av MADRS finnes på Helsebibliotekets sider:

<http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/depresjon-og-mani/skaringsverktoy>

2-10 fylles ut på grunnlag av pasientens angivelser (ingen tolkninger!).

2 Rapportert tristhet

Sikter til utsagn om nedstemthet, tansett om denne gir seg ytre uttrykk. Omfatter senket stemningsleie, tristhet og fortvilelse eller følelsen av å være hinsides hjelp og håp. Grader i henhold til intensitet, varighet og i hvilken grad stemningsleiet angies å bli påvirket av ytre omstendigheter.

- 0. Leilighetsvis tristhet når omstendighetene tilsier det.
- 1.
- 2. Trist eller nedstemt, men lysner opp uten vanskelighet.
- 3.
- 4. Gjennomtrengende følelse av tristhet eller dysterhet. Stemningsleiet blir likevel påvirket av ytre omstendigheter.
- 5.
- 6. Vedvarende eller konstant tristhet, fortvilelse eller håpløshet

www.unsplash.com foto Ali Yuhya

Disposisjon:

- Depresjon iht. ICD-10
- MADRS - a «scale sensitive to change»
- Gradering av MADRS-skåren
- MADRS – faktoranalyse blant eldre med depresjon
- Valideringsundersøkelser av MADRS hos eldre
- Forløp av depresjonssymptomer hos eldre målt med MADRS
- Oppsummering

Depresjon i henhold til ICD-10

- Depressivt stemningsleie
- Nedsatt lyst/interesse
- Nedsatt energi/senket tretthetsterskel

} Kjernesymptomer

- Nedsatt selvtillit eller selvfølelse
- Selvbebreidelse eller skyldfølelse
- Tanker om død eller selvmord
- Agitasjon eller hemming
- Søvnforstyrrelser
- Appetitt- eller vekt endring
- Tanke- eller konsentrasjonsforstyrrelser

} Følgesymptomer

MADRS (Montgomery Åsberg Depression Rating Scale)

- Mål: Å utvikle en depresjonsskala som er «følsom for endring» («sensitive to change») og lett anvendelig
- 106 deprimerte pasienter i alderen 18-69 år, som ble behandlet med ulike antidepressiva i 4 uker

MADRS

- Man fant først de 17 vanligste symptomene fra en omfattende psykiatrisk skala (CPRS)
  - A) Beregnet endring i gjennomsnittsscoren av disse 17 symptomene
  - B) Beregnet korrelasjonen mellom endring av hvert symptom og total endring
- 10 MADRS-symptomer ble valgt
  - Psykomotorisk retardasjon ble ikke tatt med da dette symptomet ikke var blant de vanligste
- Adekvat inter-rater reliabilitet og validitet

Montgomery & Åsberg; Br J Psychiatry, 1979

MADRS - symptomer

- Rapportert tristhet
- Indre spenning
- Nedsatt søvn
- Nedsatt appetitt
- Konsentrasjonsvansker
- Initiativløshet
- Ute av stand til å oppleve følelser
- Pessimistiske tanker
- Selvmordstanker
- Ytre tegn til tristhet

www.unspalsh.com foto Alexander Debrieve

MADRS

- Semistrukturert intervju hvor symptomene skåres 0-6
- Siste uke med vekt på siste tre dager
- MADRS-versjonen på www.aldringoghelse.no inneholder i tillegg to spørsmål (døgnvariasjon og tidlig morgenoppvåkning) med tanke på depresjon med melankoli)

Foreslått gradering av depresjonsdybde

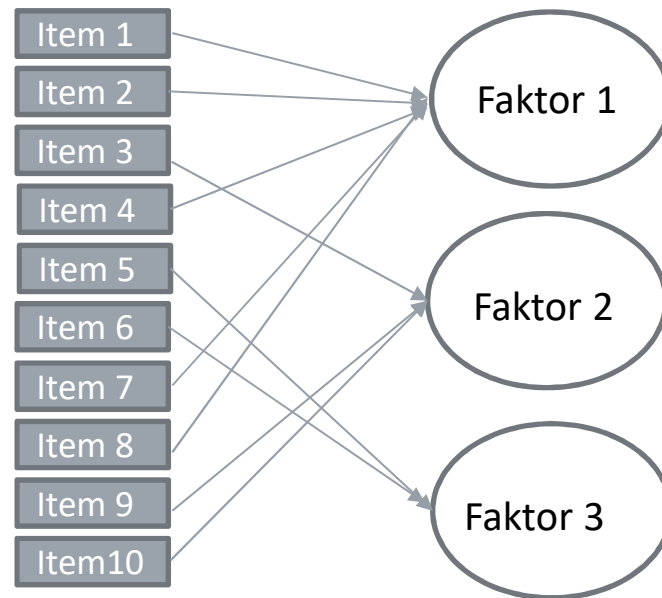
- Normal, ikke deprimert: 0-11, gjennomsnittsverdi 7
- Mulig eller mild depresjon: 12-20, gjennomsnittsverdi 15
- Moderat depresjon: 21-29, gjennomsnittsverdi 25
- Alvorlig depresjon: 30-60, gjennomsnittsverdi 37

www.unspalsh.com foto: Carlos Levy

Malt, Brukerveiledning for MADRS, UiO

Eksplorerende faktoranalyse av MADRS hos eldre med depresjon

Faktoranalyse av MADRS hos eldre med depresjon

- 225 pasienter 60 år eller eldre med depresjon iht. DSM-IV (pasienter med demens, Parkinson, hjerneslag m.m. ble ekskludert)
- Snittalder: 70 år, snittalder ved debut av depresjon: 46.1 år

Faktoranalyse av MADRS hos eldre med depresjon

Man fant en tre-faktor modell («dimensjoner»):

I) «Dysforisk apati/retardasjon»

- Tristhet x 2, initiativløshet, konsentrasjonsvansker, svekkede følelsemessige reaksjoner (forstyrrelser i belønningssystemer, som påvirker motivasjon)

II) «Angst/ubehag»

- Indre spenning, depressivt tankeinnhold, selvmordstanker («straff/smertemediert»)

III) «Vegetative symptomer»

- Redusert nattesøvn og svekket appetitt (mer uspesifikke symptomer)

Parker et al.; Int J Geriatr Psychiatry, 2003

Validering av MADRS

- Valideringsundersøkelse av MADRS (og Cornell skala for depresjon ved demens, proxy) i en hukommelsesklinikkpopulasjon
  - 41% hadde depresjon iht. ICD-10
  - Forfatterne fremholdt 6/7 som beste terskelverdi på MADRS (9/10 ?)
  - Både MADRS og Cornell kunne brukes som screeningsverktøy for depresjon;
MADRS var bedre enn Cornell til å skille deprimerte fra ikke-deprimerte

Knapkog et al., Dement Geriatr Cogn Disord, 2011

Research report

The validity of the Montgomery–Aasberg depression rating scale as a screening tool for depression in later life

Knut Engedal^{a,b,*}, Kari Kvaal^{c,d}, Maria Korsnes^e, Maria Lage Barca^a, Tom Borza^b, Geir Selbaek^{b,f}, Eivind Aakhus^{b,g}

Valideringsundersøkelse av MADRS hos eldre:

- 140 eldre pasienter uten demens (fra alderspsykiatrisk avd., sykehjem og geriatrik avd.)
- MADRS ble målt opp mot DSM-IV kriteriene for depresjon som gullstandard

Resultater:

- En terskelverdi på 16/17 på MADRS skilte best personer med depresjon fra personer uten depresjon; med sensitivitet på 80% og spesifisitet på 82%

Konklusjon:

Resultatene viste at MADRS hadde god evne til å skille eldre personer med og uten depresjon.

Aldring og helse: Foto Martin Lundsvoll

Borza et al. *BMC Psychiatry* (2015) 15:191
DOI 10.1186/s12888-015-0577-8

RESEARCH ARTICLE

Open Access

The course of depression in late life as measured by the Montgomery and Asberg Depression Rating Scale in an observational study of hospitalized patients

Tom Borza^{1,2*}, Knut Engedal³, Sverre Bergh¹, Jüratė Šaltytė Benth^{1,4,5} and Geir Selbæk^{1,3,4}

- Effektstørrelsen (ES)* til de enkelte MADRS symptomene i løpet av oppholdet ble beregnet:
(ES*=Endring i gjennomsnittscoren for MADRS-symptomet delt på standardavviket til endringen, og $ES > 0,80$ uttrykker stor grad av endring)
  - **Tristhet** (ES=0,88) og **initiativløshet** (ES=0,80) bedret seg mest
  - **Konsentrasjonsvansker** (ES=0,50) bedret seg minst

Oppsummering:

- MADRS er utviklet for å følge behandlingseffekter av depresjon og kan brukes hos eldre
- Ulike graderinger av MADRS-score er kun veiledende
- Hva som er optimal terskelverdi er avhengig av hvilken populasjon man bruker MADRS i
- MADRS fanger opp endringer av kjernesymptomer ved depresjon hos eldre
- MADRS er et nyttig redskap i oppfølgingen av eldre med spørsmål om, og med depresjon

Nyttige lenker:

- [https://aldring-og-helse-media.s3.amazonaws.com/documents/MADRS med ekstra spm_mtp somatisk syndrom SRDbcKx.pdf](https://aldring-og-helse-media.s3.amazonaws.com/documents/MADRS_med_ekstra_spm_mtp_somatisk_syndrom_SRDbcKx.pdf)
- <http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/depresjon-og-mani/skaringsverktoy>